

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยนับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักศึกษาภายในสถาบันนั้น ๆ ได้ สถาบันการศึกษาทุกระดับจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ชีวิตของนักศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีการขยายบริเวณโดยการเปิดวิทยาเขต กรณีของมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ คือ วิทยาเขตที่เปิดมีจุดประสงค์ที่ให้เฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ไปฟังคำบรรยายเท่านั้น ไม่มีอาจารย์ประจำอยู่ ไม่มีนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ รวมทั้งระยะทางจากมหาวิทยาลัยไปวิทยาเขต อาจส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษาได้ จึงควรที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมดังกล่าว เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สมัครเรียนในปีการศึกษา 2533 จำนวน 68,306 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สมัครเรียนในปีการศึกษา 2533 และลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2533 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 จำนวน 620 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยพัฒนาจากแนวความคิดของแอสติน มาปรับให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็น ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ที่คิดว่าเป็นผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีจำนวน 90 ข้อ ครอบคลุมสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ตามที่ผู้วิจัยกำหนดคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน และความประทับใจมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกตามอาคารเรียนที่มีการสอนกระบวนวิชาชั้นปีที่ 2 และคาดว่าจะมีนักศึกษาที่สมัครเรียนในปีการศึกษา 2533 เข้าเรียน โดยขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนแบบสอบถามทั้งหมด 620 ชุด ได้รับกลับคืนมาสามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 583 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.03

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเครื่องมือมาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS ที่สถาบันคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูล สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ด้วยค่าสถิติบรรยาย ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. นำตัวแปรสภาพแวดล้อมที่สกัดได้มาหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษา พบว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.1 มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปี ร้อยละ 63.2 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในส่วนภูมิภาค ถึงร้อยละ 74.3 ลักษณะการอยู่อาศัยส่วนใหญ่จะอยู่หอพัก บ้านเช่า บ้านญาติ ร้อยละ 80.3 สำหรับในด้านการเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนเข้ามหาวิทยาลัยอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.99 ร้อยละ 61.3 และผลการเรียนในชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.25 - 2.49 ร้อยละ 58.7 และอีก ร้อยละ 41.3 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 - 4.00

2. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ข้อค้นพบว่ามี 10 ด้าน โดยผู้วิจัยได้กำหนด ชื่อ และเรียงลำดับความสำคัญตามน้ำหนักองค์ประกอบและค่าความร่วมกัน ซึ่งสามารถบรรยายลักษณะสภาพแวดล้อมในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน เป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาจารย์ อธิบายลักษณะอาจารย์ด้านความสม่ำเสมอในการเข้าสอน ความตรงต่อเวลา การเตรียมการสอน เทคนิคการสอน และความรู้ในเนื้อหาวิชาของอาจารย์ที่นำมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา

2.2 ด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ บรรยายลักษณะของอาจารย์ในด้านพฤติกรรมที่มีส่วนสนับสนุนการเรียนของนักศึกษาได้แก่ การให้โอกาสนักศึกษาเข้าพบเพื่อสอบถามปัญหาวิชาการทั้งในระหว่างเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา เอกสารประกอบการสอนที่อาจารย์แนะนำรวมทั้งการใช้อุปกรณ์การสอนของอาจารย์

2.3 ด้านความเป็นอิสระของนักศึกษาต่อแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย เป็นความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย ในด้านการให้ความอิสระในการเลือกคณะเรียน ย้ายคณะ หรือเปลี่ยนสาขาวิชา การไม่บังคับให้เข้าชั้นเรียน การมีวิชาเลือกเสรีให้เลือกเป็นจำนวนมาก และการศึกษาโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก

2.4 สิ่งแวดล้อมด้านห้องสมุด เป็นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่บรรยายลักษณะที่เกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญของการสนับสนุนความรู้ ได้แก่ ปริมาณหนังสือ ความทันสมัยของหนังสือ จำนวนที่นั่งอ่านหนังสือ สถานที่ตั้ง รวมทั้งบรรยากาศในห้องสมุด

2.5 ด้านการคบเพื่อน เป็นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ที่บรรยายลักษณะการคบเพื่อนของนักศึกษาที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ การคบเพื่อนที่มาจากภูมิภาคเดียวกัน เดียวกัน จากโรงเรียนเดียวกัน เพื่อนที่เรียนคณะเดียวกันและการมีอิสระในการคบเพื่อน

2.6 ด้านนโยบายของมหาวิทยาลัยด้านข่าวสาร เป็นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่บรรยายลักษณะการบริหารงานมหาวิทยาลัยที่ให้บริการนักศึกษาในเรื่องข่าวสารของมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความสม่ำเสมอ รวดเร็ว มีการแจกเอกสาร สิ่งพิมพ์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษาโดยตรง

2.7 ด้านทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการบริหารของมหาวิทยาลัย เป็นสภาพแวดล้อมที่บรรยายลักษณะการบริหารมหาวิทยาลัย ด้านการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัย ความช่วยเหลือของนักศึกษารุ่นพี่ ความสะดวกในการรับบริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ชื่อเสียงของศิษย์เก่า รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.8 ด้านการใช้เวลาในการศึกษา เป็นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่บรรยายลักษณะการใช้เวลาของนักศึกษาทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ได้แก่ การเข้าฟังคำบรรยายอย่างสม่ำเสมอ การใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนค้นคว้าเพิ่มเติม การตั้งใจฟังคำบรรยาย และการใช้เวลาว่างรวมกลุ่มกับเพื่อนแลกเปลี่ยนความรู้

2.9 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เป็นสภาพแวดล้อมที่บรรยายลักษณะรวมทั้งการปฏิบัติของนักศึกษาที่มีในกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับตัวและการแข่งขันกันด้านการเรียน

2.10 ด้านวินัยนักศึกษา เป็นสภาพแวดล้อมที่บรรยายลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวินัยในการเรียน ซึ่งจากการจัดสภาพแวดล้อมที่วิทยาเขต พบว่า สิ่งที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ได้แก่ การเดินเข้าออกในห้องเรียนขณะมีการบรรยาย การนั่งหลับ การส่งเสียงคุยกัน การเสนของมีนเมาในมหาวิทยาลัย และการต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย

3. ตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง มี 10 ตัวแปร อยู่ในสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

ดังนี้

ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน มี 3 ตัวแปร ได้แก่ เทคนิคการสอนของอาจารย์ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์ และการเตรียมการสอนของอาจารย์

ด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มี 1 ตัวแปร คือ ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา

ด้านการคบเพื่อน มี 1 ตัวแปร คือ ความมีอิสระในการคบเพื่อน

ด้านการใช้เวลาในการศึกษา มี 2 ตัวแปร ได้แก่ การตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญและการใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนคิดว่าเพิ่มเติม

ด้านวินัยนักศึกษา มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การส่งเสียงคุยกันในห้องเรียน การเสพของมึนเมาในมหาวิทยาลัยและการต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย

4. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ได้มี 3 ด้าน ดังนี้คือ

4.1 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน ประกอบด้วย ความสม่ำเสมอในการเข้าสอนของอาจารย์ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์ การเตรียมการสอนของอาจารย์ เทคนิคการสอนของอาจารย์ และความรู้ในเนื้อหาของอาจารย์

4.2 ด้านการใช้เวลาในการศึกษา ประกอบด้วย การเข้าฟังคำบรรยายอย่างสม่ำเสมอ การใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนคิดว่าเพิ่มเติม การตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญและการใช้เวลาว่างรวมกลุ่มกับเพื่อนแลกเปลี่ยนความรู้

4.3 ด้านวินัยนักศึกษา ประกอบด้วย การเดินเข้าออกในขณะมีการบรรยาย การนั่งหลับในห้องเรียน การส่งเสียงคุยกันในห้องเรียน การเสพของมึนเมาในมหาวิทยาลัย และการต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย

5. ชุดตัวแปรสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่อยู่ในองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้เสนอมาแล้วในข้างต้น สามารถนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาค และส่วนใหญ่อาศัยอยู่หอพัก บ้านเช่าหรือบ้านญาติ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะโดยทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ตั้งแต่เริ่มเปิดทำการสอน เมื่อปี 2514 เป็นต้นมา จากรายงานสถิติการศึกษาของมหาวิทยาลัย พบว่า ในทุกปีผู้ที่สมัครเข้าเรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้สมัครที่มีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาค จึงทำให้ต้องอยู่อาศัยโดยการเช่าหอพัก บ้านเช่าหรืออาศัยอยู่กับญาติประกอบกับการขยายวิทยาเขต ไปอยู่ห่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่หัวหมาก ระยะทางกับปัญหาในการจราจรอาจทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือส่วนกลาง ต้องไปเช่าหอพักหรือบ้านเช่าอยู่ ทำให้จำนวนนักศึกษาที่อยู่อาศัยตามหอพัก บ้านเช่าหรือบ้านญาติ มีจำนวนมากถึงร้อยละ 80.3 ในด้านอายุของนักศึกษานั้นส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 18 - 20 ปี ร้อยละ 63.2 และ 21 - 23 ปี ร้อยละ 34.1 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ศึกษาในระดับอุดมศึกษา แม้มหาวิทยาลัยรามคำแหงตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่ให้โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป แต่ก็ปรากฏว่าผู้ที่สมัครในแต่ละปีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนั้นเมื่อดูผลการเรียนก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ คือระหว่าง 2.25 - 2.49 ร้อยละ 61.3 และ 1.00 - 1.99 ร้อยละ 34.8 เนื่องมาจากการไม่ต้องสอบคัดเลือกซึ่งสอดคล้องกับการให้โอกาสทางการศึกษา แต่เมื่อพิจารณาผลการเรียนในชั้นปีที่ 1 พบว่าจำนวนนักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับต่ำและระดับสูง ไม่แตกต่างกันมากนัก คือระดับคะแนน 2.25 - 2.49 ร้อยละ 58.7 และระดับคะแนน 2.50 - 4.00 ร้อยละ 41.3 ทั้งนี้เนื่องมาจากการไม่มีการสอบคัดเลือกและการมีวิชาเลือกเสรีให้เลือกจำนวนมากทำให้นักศึกษาสามารถเลือกคณะและวิชาเรียนตามความชอบและความถนัด ซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนได้
2. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถจัดกลุ่มได้ 10 ด้าน ซึ่งข้อค้นพบในแต่ละด้านมีลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดของแอสติน (Astin) ดังนี้

สภาพแวดล้อมที่บรรยายลักษณะของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน มีถึง 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ เกี่ยวข้องกับการสอน พฤติกรรมการสอนของ อาจารย์ การใช้เวลาในการศึกษา และวินัยนักศึกษา

ด้านความเป็นอิสระของนักศึกษาต่อแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย และด้านทัศนคติของ นักศึกษาที่มีต่อการบริหารมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับความประทับใจมหาวิทยาลัย

สิ่งแวดล้อมด้านห้องสมุด สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่

ด้านการคบเพื่อน และด้านปฏิสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ด้านกลุ่ม เพื่อน

ด้านนโยบายของมหาวิทยาลัยด้านข่าวสาร สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยทุกด้านมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยที่ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีองค์ประกอบรวมมากถึง 4 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนร่วมกันมากอยู่ในระดับต้น ๆ สำหรับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยด้านอื่น ๆ มีองค์ประกอบที่สามารถจัดกลุ่มได้ตั้งแต่ 2 องค์ประกอบลงไป ซึ่งนำไปสู่ประเด็นการอภิปรายได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ผลจากการวิจัย พบว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงมากที่สุด ทั้งนี้ พิจารณาจากน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความแปรปรวนร่วมกันในแต่ละองค์ประกอบ และจำนวน ตัวแปรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ การใช้เวลาในการศึกษา และวินัยนักศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อธิบายลักษณะของผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับข้อค้นพบในมหาวิทยาลัยจอร์เจียที่ พรพนา อรรถจนโรจน์ (2528) ได้ศึกษา พบว่า แนวบทบาทที่นิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงสุด คือ แนวบทบาททางวิชาการและการเป็น ดิถีจิต มชฺวี นภาพรรณสกุล (2529) พบว่า ความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถาบัน 4 ด้านแรก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านรูปแบบการสอน ด้านคุณภาพการสอน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการประเมินผล และ สุนิภา วิไลวงษ์ (2529) ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในด้าน ความสัมพันธ์กับอาจารย์สูงสุด รองลงมาคือ บรรยากาศของ

สถาบัน และคุณภาพการสอน ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระบบใด ผู้สอน คือ อาจารย์ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้สอนต้องมีความพร้อมที่จะสอนทั้งในด้านเนื้อหา มีเทคนิควิธีการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องน่าสนใจ และสร้างบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน กระตุ้นให้สนใจเรียน เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา (Bloom, 1976) นอกจากนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านผู้สอนนี้ ยังสอดคล้องกับที่ โคแกนและโรไมน์ (Cogan, 1957) และ (Romine, 1974) ได้ศึกษาและพบว่าอาจารย์ที่สอนดีควรมีความกระฉับกระเฉง มีความสนใจที่จะสอนและเป็นกันเองกับนักศึกษา มีการเตรียมการสอนไว้เป็นอย่างดี ชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ คุณลักษณะและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในลักษณะดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งนักศึกษาต้องพึ่งตนเองและควบคุมตนเองสูงมาก โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ต้องมาเรียนในห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่ แต่ละห้องจุนักศึกษาได้ถึง 2,000 คน นอกจากนั้นวิธีการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดอาจมีปัญหาทั้งในเรื่องภาพและเสียงดังผลการวิจัยของเนาวรัตน์ แสงโชติไกร (2516) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ควบคุมโทรทัศน์วงจรปิดกับอาจารย์ผู้สอนทำงานไม่สอดคล้องกัน จับภาพไม่ทันการเขียนกระดานดำของอาจารย์และพัฒนา เกียรติสมมุติ (2516) ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้โทรทัศน์วงจรปิด คือ ไม่มีเครื่องมือโต้ตอบระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

สำหรับองค์ประกอบเกี่ยวกับผู้เรียน คือ การใช้เวลาในการศึกษาและวินัยนักศึกษานั้น ในด้านการใช้เวลาในการศึกษา จากผลการวิจัยนำหน้าของตัวแปรที่สำคัญในองค์ประกอบอยู่ที่ตัวนักศึกษาที่จะสามารถควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่การเรียน โดยการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เมื่อมาเรียนก็เข้าฟังคำบรรยายอย่างสม่ำเสมอ ตั้งใจฟังคำบรรยาย ดังที่ลินด์เกร็น (Lindgren, 1969) ได้ศึกษา พบว่า เหตุผลที่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือไม่ขึ้นอยู่กับนิสัยในการเรียน ส่วนวินัยนักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่จัดกลุ่มเป็นองค์ประกอบสุดท้าย ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวินัย ได้แก่ การเดินเข้าออกในขณะมีการบรรยาย การนั่งหลับในห้องเรียน การส่งเสียงคุยกัน การเสกของมีนเมาในมหาวิทยาลัย และการต่อต้านประทุวงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ มีผล

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมการจัดห้องบรรยายซึ่งมีขนาดใหญ่ การใช้สื่อการสอนคือ โทรทัศน์วงจรปิด มีผลต่อสมาธิในการเรียนของนักศึกษา นอกจากนั้น บรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่เงียบสงบ มีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพียงชั้นเดียวเรียนอยู่อาจทำให้นักศึกษาบางกลุ่มใช้เวลาว่างเสพของกินเมา ซึ่งนอกจากจะส่งผลเสียต่อตัวนักศึกษาเอง ยังส่งผลเสียต่อผลการเรียนของนักศึกษาได้ สำหรับผลกระทบต่อการเรียนที่เกิดขึ้นจากการต่อต้านประท้วงนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนั้นอาจมีได้ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี ในทางที่ดีนั้นอาจเป็นเพราะนักศึกษาได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยซึ่งทำให้นักศึกษาพึงพอใจต่อการเรียน ส่วนผลในทางที่ไม่ดีนั้นอาจเป็นเพราะนักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่ไปทำกิจกรรมการเมือง ขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียน หรือการอ่านตำรา เป็นต้น

ในด้านความรู้สึกเป็นอิสระต่อแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย อาจเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่จัดตั้งขึ้นจากวัตถุประสงค์เพื่อกระจายและให้โอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการรับสมัครนักศึกษาไม่จำกัดจำนวนและไม่มีการสอบคัดเลือก นักศึกษาสามารถที่จะเลือกเรียนในคณะที่ตนชอบหรือถนัดได้ และเมื่อเรียนไปแล้วผลการเรียนไม่ดี ไม่ชอบคณะหรือสาขาวิชาที่เรียนอยู่ก็สามารถย้ายไปเรียนคณะใหม่หรือสาขาวิชาใหม่ได้ นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ว่านักศึกษาไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ก็ได้ เป็นการเอื้ออำนวยต่อผู้ที่ทำงานแล้วให้ศึกษาต้นคว้าจากเอกสารการสอน ตำรา และสื่ออื่น ๆ เช่น เทปโทรทัศน์ วิทยุ หรือ เทปสรุปคำบรรยาย ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยให้อิสระแก่นักศึกษาในประเด็นดังกล่าวย่อมทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดความรู้สึกดี ส่งผลดีต่อการเรียนของนักศึกษา

สำหรับทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อการบริหารมหาวิทยาลัย เป็นเรื่องของการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัย ความช่วยเหลือของนักศึกษารุ่นพี่ ความสะดวกในการรับบริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ชื่อเสียงของศิษย์เก่า รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้นักศึกษาคิดว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนของนักศึกษา ทั้งนี้เพราะการวางระบบการบริหารรวมทั้งสภาพของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ การให้นักศึกษาทุกชั้นปีได้มีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยโดยจัดเป็น 2 ส่วน คือ ระดับนักศึกษา โดยการจัดให้มีองค์การนักศึกษาและสภานักศึกษา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากนักศึกษาที่

สมัครในแต่ละชั้นปี มีวาระ 1 ปี อีกส่วนหนึ่งให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาอธิการบดี โดยให้นักศึกษาทุกชั้นปีมีสิทธิที่จะเลือกผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดีได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้ 2 ปี ลักษณะการบริหารมหาวิทยาลัยดังกล่าวนี้ทำให้นักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดนโยบายมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะเลือกผู้แทนนักศึกษา คือองค์การนักศึกษาและสภานักศึกษา 2 องค์การนี้มีส่วนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดี ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารมหาวิทยาลัย มีผลรวมไปถึงการวางนโยบายการให้บริการ และการสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกครั้งที่ผ่านมา ผู้สมัครจะต้องแถลงนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับทราบ รวมทั้งต้องแถลงนโยบายที่มีต่อนักศึกษาทุกชั้นปีด้วย การให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทด้านการเมืองในมหาวิทยาลัยจึงนับเป็นการส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถเรียนรู้และมีประสบการณ์ในด้านการเมืองและการปกครองในระดับหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาของ ธนิตา วัฒนโชติ (2533) พบว่า นักศึกษามีกิจกรรมหรือมีบทบาทด้านการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมอื่นส่วนใหญ่จะจำกัดขอบเขตเฉพาะภายในมหาวิทยาลัย ส่วนในเรื่องของความช่วยเหลือของนักศึกษารุ่นพี่นั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 อาจมีความรู้สึกประทับใจเมื่อได้เข้ากลุ่มนักศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ถึง 83 กลุ่ม (ธนิตา วัฒนโชติ, 2533) และได้รู้จักได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษารุ่นพี่ โดยการจัดตัวสรุปในกลุ่มหรือมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนเป็นต้น หรืออาจมีความรู้สึกว่าการเรียนที่วิทยาเขตเพียงชั้นปีเดียว ทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษารุ่นพี่

สิ่งแวดล้อมด้านห้องสมุด ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบไปด้วยปริมาณหนังสือ จำนวนหนังสือ ที่นั่งอ่านหนังสือ บรรณารักษารวมทั้งสถานที่ตั้งของห้องสมุด ซึ่งเป็นสิ่งที่เสริมสร้างความรู้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบใด การที่นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าทั้งจากตำราที่มหาวิทยาลัยผลิต การได้อ่านหนังสือความรู้ทั่วไป การใช้เวลาว่างในห้องสมุดที่มีบรรณารักษดี ขอมส่งเสริมผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ โดยเฉพาะที่วิทยาเขต ซึ่งมีเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เรียนอยู่เพียงชั้นปีเดียว กิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ ซึ่งจัดในรูปของชมรม องค์การนักศึกษา จะรวมอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก) นักศึกษาจึงมีโอกาสได้เข้าร่วมน้อย ห้องสมุดจึงเป็นสถานที่สำคัญที่นักศึกษาเข้าไปใช้ในช่วงรอน้ำค้างบรรยายในกระบวนวิชาอื่น ๆ ซึ่งเรื่องนี้มหาวิทยาลัยก็ได้

ตระหนักถึงความสำคัญโดย ได้มีนโยบายจัดตำรา เอกสารคำสอนทุกกระบวนวิชาของมหาวิทยาลัย รวมทั้งเอกสารวิชาการ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศไว้ให้มากและทันสมัยที่สุด เพื่อส่งเสริมผลการเรียนของนักศึกษา

ส่วนสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน พบว่า มี 2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ การคบเพื่อน และปฏิสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน ซึ่งในเรื่องของการคบเพื่อนนั้นนับเป็นธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาที่ต้องเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมใหม่ มีการปรับตัว การได้มีเพื่อนใหม่ที่รวมกลุ่มกันได้ จึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ ทักษะสติบุคคลิกภาพ คุณธรรมของนักศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ต้องเรียนที่วิทยาเขตเชิงขั้วกัน เดียว จึงจำเป็นที่จะต้องมีเพื่อนไว้คอยปรึกษาและให้กำลังใจ ซึ่งจากผลการศึกษพบว่า การคบเพื่อนที่มาจากภูมิภาคเดียวกัน จากโรงเรียนเดียวกัน จากคณะเดียวกัน รวมทั้งความมีอิสระในการคบเพื่อน ส่วนนี้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งลักษณะการคบเพื่อนนี้สอดคล้องกับที่ธนิดา วัฒนโชติ (2533) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการรวมกลุ่มเป็น 3 ประเภท คือ กลุ่มมาตุภูมิ กลุ่มโรงเรียน และกลุ่มทั่วไป

ในด้านปฏิสัมพันธ์กลุ่มเพื่อนนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงเห็นว่า การได้ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษา การปรับตัวเข้ากับเพื่อน และการแข่งขันด้านการเรียนระหว่างเพื่อนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งในเรื่องนี้เกิดจากอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ดังที่ เฟลด์แมนและนิวคอมน์ (Feldman and Newcomb อ้างถึงในประกอบ บุปรัดน์, 2525) ได้สรุปว่า กลุ่มสามารถเกื้อหนุนในการเรียนและวิชาการได้บางโอกาส เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่วไป กระตุ้นและให้กำลังใจนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะเปลี่ยนแนวความคิด พร้อมทั้งช่วยให้ให้นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจและพอใจตนเองยิ่งขึ้น

สภาพแวดล้อมด้านนโยบายของมหาวิทยาลัยด้านข่าวสาร มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง สอดคล้องกับที่ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2528) ได้ศึกษา พบว่า วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ชวามหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อการ

สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่ได้บังคับให้นักศึกษามาเรียนประจำประกอบกับการที่จัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เรียนที่วิทยาเขต สื่อสำคัญระหว่างมหาวิทยาลัยกับนักศึกษาจึงเป็นวารสาร ข่าวสารต่าง ๆ ที่ออกจากมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องจัดให้อย่างสม่ำเสมอ รวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รับทราบข่าวความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการบริหารและด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง สำหรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นอาจเนื่องมาจากการที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในเรื่องระบบการศึกษา ที่กำหนดให้มีการสอบบ่อยครั้ง กล่าวคือ นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีภาคฤดูร้อน 1 และฤดูร้อน 2 เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการสอบซ่อมปีการศึกษาละ 2 ครั้ง และต่อมามหาวิทยาลัยก็ยกเลิกการเรียนภาคฤดูร้อน 2 เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงนโยบายนี้ส่งผลกับนักศึกษาทั้งในทางที่ดีและในทางลบ ในทางที่ดีคือให้โอกาสนักศึกษาได้แก้ตัว ไม่เสียเวลาในการเรียนตามหลักสูตร ส่วนผลในทางลบคือ ทำให้นักศึกษามีปัญหากังวลใจในเรื่องการเรียนการสอน (ทัศนีย์ ศิริวัฒน์, 2533) ดังนั้นความชัดเจนและคงเส้นคงวาของวัตถุประสงค์ในการบริหาร จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทางเดียวกันมากขึ้นและมีอิทธิพลต่อนักศึกษา (พรชูลี อาชว อ่ำรุ่ง, 2525)

3. ตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มี 10 ตัวแปร คือ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์ การเตรียมการสอนของอาจารย์ เทคนิคการสอนของอาจารย์ ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา การใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนคั่นคว้าเพิ่มเติม การตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญ การส่งเสียงคุยกันในห้องเรียน การเสพของมีนเมาในมหาวิทยาลัย และการต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกและลบเกิน 1 ขึ้นไป จะพบว่ามีเพียง 7 ตัวแปร โดยเป็นตัวแปรที่มีทิศทางในทางบวก 4 ตัวแปร ได้แก่ เทคนิคการสอนของอาจารย์ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์ การใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนคั่นคว้าเพิ่มเติม และการตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญ นับเป็นตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวผู้สอนคืออาจารย์และผู้เรียนคือนักศึกษา ปัจจัยทั้ง 4 นี้ นับว่าเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ส่วนตัวแปรที่มีทิศทางใน

ทางลบ มี 3 ตัวแปร คือ การต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัย ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา และความมีอิสระในการคบเพื่อน สาเหตุที่ทำให้ความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบอาจเนื่องมาจาก การที่มหาวิทยาลัยให้สิทธิและความเป็นอิสระในด้านการเมืองภายในมหาวิทยาลัยกับนักศึกษามากดั่งที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงมีผลทำให้นักศึกษาใช้เวลาไปทำกิจกรรมด้านการเมืองมากจนทำให้เสียเวลาเรียนและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ ส่วนความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษาอาจมีน้อย และไม่ทั่วถึง เนื่องมาจากจำนวนอาจารย์ที่มีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษา นักศึกษาเรียนในห้องเรียนใหญ่ไม่ใกล้ชิด อาจารย์ ไม่กล้าเข้าพบอาจารย์ นอกจากนั้นการไม่มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่แน่นอน ชัดเจน รวมทั้งการไม่มีอาจารย์ประจำอยู่ที่วิทยาเขตอาจทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 รู้สึกว่าอาจารย์ไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา จึงส่งผลในทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ซึ่งแตกต่างกับมหาวิทยาลัยในระบบจำกัดรับโดยผลการวิจัยของ สุนิภา วิไลวงษ์ (2529) ที่พบว่า ด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจต่อสถาบันสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และมยุรี นภาพรรณสกุล (2529) พบว่า นักศึกษามีความพอใจด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์เป็นอันดับ 3 จากทั้งหมด 10 ด้าน ซึ่งส่งผลในทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ในด้านความเป็นอิสระในการคบเพื่อน ก็อาจทำให้นักศึกษาคบเพื่อนมากจนขาดความเอาใจใส่ในการเรียน เพราะมัวไปทำกิจกรรมอื่น ๆ เหล่านี้เป็นต้น

4. สภาพแวดล้อมที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ พบว่า มี 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน ด้านการใช้เวลาในการศึกษา และด้านวินัยนักศึกษา ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของอาจารย์และนักศึกษา ในด้านการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) และอำนาจพยากรณ์ (R^2) ของตัวทำนายในแต่ละด้านแล้วปรากฏว่าตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกด้านมีค่าอำนาจการทำนายที่ต่ำมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านวินัยนักศึกษา มีอำนาจการทำนายร้อยละ 3.98 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน มีอำนาจการทำนายร้อยละ 2.17 และ ด้านการใช้เวลาในการศึกษา มีอำนาจการทำนายร้อยละ 1.87

เมื่อนำชุดของตัวแปรที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อดูว่าจะทำนาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้หรือไม่ ปรากฏว่าสามารถทำนายได้โดยมีค่าอำนาจในการทำนายร้อยละ 13.84

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง สอดคล้องกับผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งพบว่าองค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้ง 10 ด้าน มีผลและมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักศึกษา แต่ความสัมพันธ์มีในระดับที่ไม่ดีนัก นั้นหมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเท่านั้น อาจมีองค์ประกอบอื่น ๆ ดังที่ แมดดอกซ์ (Maddox, 1963) ได้กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวประมาณร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับความพยายาม ความขยัน วิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 30-40 นอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับโอกาสและองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อีกร้อยละ 10-15

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นรายด้าน ไม่ว่าจะทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จะพบว่าสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลมาก คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะพฤติกรรมของอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะที่เหมือนกับมหาวิทยาลัยปิดโดยทั่วไป แสดงให้เห็นว่าแม้จะใช้ระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออื่น ๆ ประกอบ แต่นักศึกษาโดยเฉพาะชั้นปีที่ 1 ก็ยังคงให้ความสำคัญกับผู้สอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษายังให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนแบบบรรยายเช่นเดียวกับการเรียนในระดับมัธยมศึกษา และยังไม่สามารถที่จะปรับตัวให้ใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง โดยการอ่านตำราเพียงอย่างเดียวหรือใช้สื่อประเภทอื่น ลักษณะดังกล่าวนี้คล้ายคลึงกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับที่ สุนิภา วิไลวงษ์ (2529) ได้ศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ ในพฤติกรรม ไม่สอนวิชาเพียงเล็กน้อย แล้วให้นิสิตนักศึกษาไปค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชอบแบบการเรียนแบบฟังพามากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ

ข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อีกประการหนึ่งคือ

วินัยนักศึกษา พบว่ามีผลในทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ในมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ไม่ได้กำหนดระเบียบที่เข้มงวดกับนักศึกษา ประกอบกับสภาพห้องเรียนที่ใหญ่มาก อาจารย์ผู้สอนไม่ได้ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ทำให้นักศึกษาขาดความเอาใจใส่ในการเรียนอย่างจริงจัง

สำหรับสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน และ ด้านอาคารสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีตัวแปรเด่นชัดที่แสดงความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ปรากฏว่ามีเพียงตัวแปรเดียว คือ ความมีอิสระของนักศึกษาในการคบเพื่อน โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ วิทยาเขต ซึ่งอยู่ห่างมหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก) มากไม่ปรากฏว่ามีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80.3 อาศัยอยู่หอพัก บ้านเช่า บ้านญาติ ซึ่งคงจะอยู่ใกล้วิทยาเขตทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการเดินทาง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยดังกล่าวได้สรุปและอภิปรายมาแล้วนั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารมหาวิทยาลัย
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในโอกาสต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านอาจารย์ ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ องค์ประกอบด้านนักศึกษา ได้แก่ การใช้เวลาในการศึกษาและวินัยนักศึกษา มหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญโดยมีข้อเสนอ ดังต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาจารย์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนที่มหาวิทยาลัย โดยเห็นว่า เทคนิคการสอนของอาจารย์ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์และการเตรียมการสอนของอาจารย์ ส่งผลต่อการเรียน ส่วนความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษามีผลในทางลบ มหาวิทยาลัยจึงควรที่จะส่งเสริมให้อาจารย์สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี อาจมีการสอนประกอบการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์การสอนประกอบที่ทันสมัย หรืออาจจัดโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาเข้าใจระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และสร้างความเข้าใจให้อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา รวมทั้งควรมีอาจารย์ประจำที่วิทยาเขต

1.2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับนักศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การใช้เวลาในการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการเข้าฟังคำบรรยายอย่างสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าห้องสมุดค้นคว้าเพิ่มเติม คุยกับเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในขณะที่องค์ประกอบเกี่ยวกับวินัยนักศึกษาในเรื่องการเดินเข้าออกในขณะมีการบรรยาย การนั่งหลับในห้องเรียน การเสพของมีนเมาในมหาวิทยาลัยส่งผลในทางลบ ดังนั้น เพื่อสนับสนุนนิสัยในการเรียนที่ดี มหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวการเรียนให้กับนักศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาให้เข้าใจประโยชน์ของการฟังคำแนะนำ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นที่วิทยาเขตอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จัดอบรมให้แก่ศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การใช้เวลาในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการอ่าน คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา นักศึกษากับบทบาทการเมืองที่เหมาะสม แนะนำกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาควรทราบ รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันการฝ่าฝืนระเบียบวินัย

1.3 เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาการศึกษาที่เน้นการค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง (Inquiry Method) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ให้นักศึกษาศึกษาด้วยตนเองมากกว่าการมาเข้าชั้นเรียน ห้องสมุดจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้นักศึกษา และจากผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบ ด้านสภาพแวดล้อมห้องสมุดที่วิทยาเขต มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดสภาพแวดล้อมห้องสมุดที่วิทยาเขต โดยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อ

อำนวยความสะดวกเข้าไปศึกษาต้นคว้า เช่น มีอากาศเย็นสบาย เงียบสงบ มีที่นั่งอ่านหนังสือเพียงพอ จัดหาหนังสือประเภทต่าง ๆ เอกสารวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ทันสมัยและมีปริมาณที่เหมาะสมรวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เช่น การค้นคว้าด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การนำระบบเครือข่ายห้องสมุดมาใช้ เป็นต้น

1.4 เนื่องจากที่วิทยาเขตมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เรียนอยู่เพียงชั้นปีเดียว นักศึกษามีความรู้สึกว่าไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรุ่นพี่ และความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีน้อย อาจารย์ที่ไปบรรยายต้องใช้เวลาเดินทางประมาณ 1-2 ชั่วโมงเพื่อไปบรรยายเพียง 1 คาบเวลา (Section) ซึ่งใช้เวลา 1 ชั่วโมง 50 นาที ทำให้เกิดการสูญเสียเปล่า อีกทั้งที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก) ปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 มาเรียนลดลงทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่มาสมัครเรียนในระยะหลังเริ่มคงที่ คือ ปีละประมาณ 70,000 คน และที่มาเรียนที่มหาวิทยาลัยจริง ๆ จะมีประมาณวันละ 15,000 - 20,000 คน ทำให้อาคารเรียนว่าง และนักศึกษาไม่แออัดมากนัก มหาวิทยาลัยจึงน่าจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงอาคารเรียนชั้นเดียว (อาคาร NB) ที่มีสภาพชำรุดมาก สร้างเป็นอาคารเรียนขนาดห้องบรรยายใหญ่เท่ากับอาคาร NB แต่มีจำนวนชั้นตั้งแต่ 5 ชั้นขึ้นไป และพิจารณาย้ายนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ให้มาเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่หัวหมาก ทั้งนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนานักศึกษาดังที่ ทองเวียน อมรชกุล (2525) ได้จำแนกลักษณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ไว้โดยสรุปว่า มีความมุ่งหวังความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจในการศึกษาความรู้ความแตกต่าง ๆ ต้องการเข้าใจตัวเอง ผูกพันอยู่กับเพื่อนและชอบรวมอยู่ในกลุ่ม สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

สำหรับที่วิทยาเขตนั้น ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี หรือถ้าไม่ย้ายนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มาเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก) ก็อาจจะมีการจัดกระบวนวิชาในชั้นปีอื่น ๆ ที่ไม่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการ ไปเรียนที่วิทยาเขตด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในโอกาสต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ

2.2 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น บุคลิกภาพ การปรับตัว รูปแบบการเรียน

2.3 ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทที่เหมาะสมของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด

2.4 ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทที่เหมาะสมของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย